

יש לך כמה לירות פנויות? אל תחזיקו במזומנים: נוכח התוצאות הצפויות מעסקת-החבילה, כדאי לך להשקיע אותו מייד בניירות-ערך הצמודים למדד יוקר-המחייה

קוראי העולם הזה לא הופתעו: עוד בשלישי לדצמבר 1969 — שישה שבועות לפני שנחתמה עסקת החבילה — כבר קראו בעיתון את אשר עומד להתרחש. ב-31 לדצמבר יכלו ללמוד מעל דפי העיתון על אחדות הדיועות הבסיסית בין ספיר, בן-אהרון וציג ההון הישראלי הפרטי — מרק מושביץ.

במציאות השתנה רק דבר אחד: מינסס ספיר נסע לחו"ל וחזר משם, יומיים לפני חתימת העסקה הכוללת, עם בשורה טובה:

חלק מהתוספת של השכר יתקבל באי-רות-חוב. נסיון העבר מלמד, כי המנגנון הממשלתי אינו מסוגל להשתלט על חלוקת איגרות-חוב בממדים כאלה. עד היום מחפש מנהל מילווה-הקליטה כ-200,000 בעלי זכות לקבלת איגרות. הדבר קשה להבנה מצד אדם רגיל. כל בעלי הנוכיות הם בעלי תעודות זהות, הם משלמים גם כיום מס הכנסה, ורק אותה מחלקה באוצר, שצריכה לתת משהו לאורח — אינה מצליחה למי צוא אותם.

נתן את דעתי על התוצאות הצפויות מהן כבר בטוח קרוב למדי. בראש וראשונה תגרום אי-המדיניות הזו לפגיעות שונות במפרנסים בישראל.

הפגיעה הקטנה ביותר תהיה לגבי שכר רים שהכנסתם נמוכה ביותר — למשל שכר נשוי עם שני ילדים המרוחה היום 400 ל"י ברוטו, יקבל כל חודש שלוש ל"י ב"מזומן יותר מקודם — ועוד 16 ל"י ב"איגרות-בלוף. לעומת זאת יצטרך שכר באותו מצב משפחתי, המרוחה 1200 ל"י

גבוה במיוחד, כגון מספרות, תיקון רכב, בתי-מלון וכו', לעסקים מסוג זה לא תהיה כל ברירה אלא להעלות מחירים.

ציבור נוסף שייפגע, מבלי שמרכיבי ה"חבילה" חשבו על כך, הוא החקלאים, כגון חברי המושבים והקיבוצים. מבחינת החוק הם נחשבים לעצמאיים, ועל-אף ההקלות הרבות שמהן נהנים החקלאים מן "ההתיישבות העובדת", עשויה הפגיעה בהם להיות חמורה. הדבר יגרום — אם נוכל לדון על-פי נסיון העבר — למחול-שדים,

איגרות-הבבלין

קופת הדולרים של מדינת ישראל לא תתרו-קן כבר בשנה הזאת. באמצעים אל-אנושיים הצליח אשד-הכספים הישראלי לשנורר ול"הלחת כ-200 מיליון דולר מעל למה שהיה מצופה.

אמנם — הדבר אינו כל-כך בטוח. הבט-חות רבות — כגון המילחה האמריקאית בסך 200 מיליון דולר — טרם אושרו. גם הסכומים שהוטבחו — בריבית גבוהה ל"מדי — על-ידי בנקים שונים בארץ אירופית, מסוימת" (אסור לגלות את שמה, אם כי כל פקיד באוצר יודע במי המדור-אר) טרם נמצאים בכיסיה הרחבים של ספיר. אבל הוא חוזר מלא אופטימיות והח"ליט שאפשר, לעת עתה, לוותר על שורה של אמצעים שהיו מכהנים לצמצם את ה"דליפה של מטבע-חוקי.

נוסף לכך לא יהיה מיסחר באיגרות אלה — אשר יחולקו, אגב, לא לפני שנת 1973.

במקום לקבל —

תשלם

ב כך לא די. מילחה-הביטחון יהפוך למילחה-חובה — דבר מתקבל על הדעת בתנאים שלנו — אך תנאיו ישונו עד לידי כך לרעה שהוא הופך, למעשה, מס. הוא יוחזר כעבור 15 שנה, ישא ריבית נמוכה ביותר — 5% — שאינה צמודה לכלום. פירוש הדבר, כי כאשר המחירים בארץ יעלו בחמישה אחוזים בלבד — דבר שיקרה, קרוב לוודאי, תוך שנה זו — לא ישא המילחה בעצם ריבית ממשית כלשהי. ולהיפך: כל עליות-מחירים נוספות, תגרום לחופעה הנקראת אצל הכלכלנים "ריבית-שליית" — דהיינו ריבית שמלחה הכסף — האורח — משלם למעשה ללחה — הממשלה.

לחודש, להסתפק בסך 66 ל"י פחות כל חודש — והוא יוכל לשים איגרות בסך 38 ל"י בערך בבנק או בארון הבגדים.

בצורה רצינית הרבה יותר ייפגע העצמאי. בעל חנות-מכולת קטנה, למשל, שיש לו שני ילדים והמרוחה 400 ל"י לחודש — ויש רבים כאלה — יצטרך להסתפק מעט-שיו ב-380 ל"י בלבד. הרבה יותר גרוע יהיה, יחסית, מצבו של עצמאי המרוחה 1,200 ל"י. לפי חשבון ארעי — טרם פורסמו תקנות הביצוע החוקים המתאימים לעסקת החבילה — יצטרך לשלשל לקר-פות האוצר מדי חודש 170 ל"י יותר מאשר קודם. הפרש העצום נובע בעיקר מהתשלום המוגדל לביטוח לאומי ומהצעה שהעצמאיים ייאלצו לקנות איגרות-בלוף ב"סך 9% מהכנסתם החייבת במס-הכנסה, ולא 7% כמו השכירים או כמו 4% בשנה זו, לפי תקנות המילחה "מרצון".

תוך מיצוי כל אפשרות סבירה או בלתי סבירה לחלוץ את בעלי הפרוטקציה הללו מן הסכך אליו נקלעו על-ידי מנהיגיהם ה"סוויים.

אל תחזיק מזומנים

עסקת-החבילה תגרום במשך השנה הקרובה קודם-כל לאבטלה במקצועות השירותים — ולפי נסיון העבר אין כימעט אפשרות לנצל את כוחות העבודה הללו לעבודה אחרת. תקחתו של ספיר, שה"עיס-קה" תגדיל את היצוא — ותקטין את היבוא — הביקוש של המובטלים ירד, הם יקנו פחות וכוח הייצור יתפנה לאספקת סחרי-רות-יצוא. אולם שיטה זו של עידוד היצוא היא יקרה ביותר: כלכלני האוניברסיטה ה"עברית ישבו וחישבו כי בזמן המיתון ה"קודם עלה כל דולר שיפור במאזן התש"לומים (כלומר כל דולר שבו ירו היבוא א"עלה היצוא) למעלה מ-10 ל"י של "מדי-ייצור שגרום על-ידי האבטלה.

לאורח הישראלי הרגיל אין כימעט אפי-שרות חוקית להקל מעליו את הנטל הע"צום שהממשלה וההסתדרות מטילות עליו. העצה היחידה שניתן לתת כרגע היא: אל תחזיק בכסף מזומן מעל לצרכיך המיידיים. מכיוון שאין להימנע מעליות נוספות ב"מדד-יוקר-המחיה, במיוחד בשל התייקרות השירותים, כדאי להשקיע כל כסף פנוי ב"ניירות-ערך שגם הקרן וגם הריבית שלהן צמודות למדד זה. השקעת כסף במטבע זר, או בניירות ערך הצמודים למטבע זר, כדאית רק לטוח ארוך יותר — וגם את רק בתנאי שלא תיאלץ לשלם מחיר מופרז עבור רכישה כזו. ייתכן ופינחס ספיר באמת אינו רוצה בפיחות — אולם מדיניות ה"חבילה" תביא במקום או במאוחר אל מצב שלא יהיה ממנו עוד שום מנוס מן, למ"רות שאין לדעת מתי יקרה הדבר.

אך אם לדעתך תהיה זקוק לכספך בחור-דשים הקרובים, סביר יותר להשקיע בניי-רות צמודים למדד, שמחיריהם בבורסה ע"לים על כל עליות מחירים בשוק.

כל החישובים האלה אינם כוללים העלאות נוספות של מיסים עירוניים ואחרים, שעל חלק מהם כבר ידוע. גם קופת-חולים כבר הזורה והודיעה שהיא מתכוונת להעלות את דמי-החבר לגבי אלה המרוחחים מעל ל-700 ל"י ברוטו לחודש.

פגיעה בחקלאים

ציבור שישלם את החלק הגדול ביותר, יחסית, מעסקת החבילה, הוא ציבור המעסיקים. הוצאות השכר, בצירוף הרכישה של איגרות-החוב שהתחייבו לה, תעלה את סך-הכל הוצאות השכר ב"15% — 18%. יש כמובן עסקים — כגון הבנקים ומפעלים המייצרים במלוא תפוקתם, וה" יכולים להרשות לעצמם עלייה כזו בהוצאות מבלי שיצטרכו להעלות את מחירי מוצריהם. לעומת זאת יש מפעלים רבים אחרים, המייצרים מוצרים שמחיריהם קבועים בחוק, כמו לחם למשל, שלא יוכלו לעמוד במצב החדש מבלי להעלות מחירים או לקבל טוב-סידיה נוספת.

גרוע ביותר הוא מצבם של נותני שירותים שונים, שמרכיב סחרי-העבודה אצלם

לעומת זאת נשאר בעינו תקציב-הענק לשנת הכספים 1970/71, בסך עשרה מילי-יארד ל"י — או 12,000 לכל משפחה בארץ הזאת. בדיחה עצובה למדי: התקציב גבוה יותר מההכנסה הממוצעת של מש-פחה בישראל. הדבר מתאפשר, כמובן, על-ידי מילחת מחו"ל, מיסוי של חברות, ש"אינן כוללות בחשבון הכנסות המשפחה — והוספת כסף נוסף.

אך העיקר נשאר, בינתיים, מכבש המי-סים שצריך להוציא מאורחי ישראל את שיטת הוציק האחרונה.

כל מספר מפסיד

מדד הרב והמליצות הרבות שנערמי-סביב עסקת החבילה של בן-אהרון ומוש"ביך מסתירים עובדה פשוטה: רמת-המחייה של כל אחי הארץ, פרט לאותם 20% המרוחחים מעל 20,000 ל"י לשנה, תרד באחוזים ניכרים. תוספת-היוקר, שבן-אהרון כל-כך נהרג עליה, מוסיפה בסך-הכל סכום מסימאלי של 28 ל"י לחודש. התשלום המוגדל לביטוח הלאומי של השכירים, חל-קו מוסווה כקני אבטלה, יאכל את כל ה"תוספת הזו למי מרוחח מעל 700 ל"י לחודש, ישאר כמה לירות לאלה המרוחחים מתחת ל-400 ל"י לחודש.

כדי להרגים: אתה לוקח הלוואה כדי לק-נות בית, ומשלם עבורה 15% לשנה. אחרי שלוש שנים אתה מוכר את הבית, שמחירו עלה בינתיים ב"60%. עבור ההלוואה שילמת סך-הכל 45% ריבית — ולמעשה, מכיוון שלא השקעת גרוש משך, הוסיף לך בעל הכסף עוד 15%, או 5% לשנה, עבור ה"זכות שלך להשתמש בכסף. זו הריבית השלילית שקיבל.

אותו הדבר יקרה עם מילווה החובה ל"15 שנה. תמיד, כאשר צפויה עליית-מחירים — והיא צפויה — יפסיד מי שילחה את כספו בריבית קבועה. האיגרות שיקבל ה"אורח הן, איפוא, אינן איגרות-חוב אלא איגרות-בלוף. רק הכסף שיוחזר — אולי ליורשך — בעוד 15 שנה, יהיה צמוד ל"מדד-יוקר-המחיה.

המרוויח יותר — יפסיד יותר

ה שנקרא, "המדיניות הכלכלית ה"דשה" אינו אלא גיבוב של פעולות שנערמו במהירות מסחררת, מבלי שאיש

מתכוונת לראות בכך הפרת הסטאטוס-קו. דבר שיביא לדבריה למלחמת-נפט בינינו לבין המצרים.

מקורות מערביים רמזו שלדעתם זו בדיוק היתה מטרתה של ישראל, כאשר חכרה את הספינה מקנדה — מאחר שב"מלחמת נפט כזו, תוצאתה תהיה אחת בל-בד: השמדת כל בארות-הנפט של מצרים. במקרה זה, מוכירים אותם מקורות, תעמוד ישראל בפני בעיה מעניינת: שדה-הנפט העשיר ביותר של מצרים, כרגע — גם הוא תימי — הוא שדה אל-מורג, ה"נמצא בבעלות משותפת של ממשלת מצרים — וחברת סטאנארד האמריקאית: אם תרצה ישראל להשמידו, היא תשמדי בכך רכוש אמריקאי — עובדה שתקומם גודה את ארצות-הברית.

במימי החוף המזרחי, מצריים ושלוש המדינות המערביות שוללות טענה זו. הבעיה האמיתית, כמובן, איננה קשורה כלל בקידוח נפט. לדעת דיפלומאטים מע-רביים, העובדה שישראל מוכנה להשקיע סכומים ניכרים של מטבע זר, החסר לה"כל כך כרגע, בחופי סיני, מוכיחה על כוונתה לשבת בחציהאי לנצח.

השמדת הנפט המצרי. המצב ב"יום הוא שישראל שואבת נפט מהשדה ב"בלאין, גם הוא במימי המפרץ, סמוך ל"חוף מזרחי. אולם שדה בלאין הוא שדה שנולד מדי המצרים במלחמת-ששת-הימים, והוא כלול בהסכם הבלתי-מוצהר בין ישראל ומצריים, לפיו כל אחת מהן זכאית לנצל את הנפט שבתחומיה.

אולם בארות חדשים — שאני: מצרים

בקרב ישראל, כתב השבוע הראזד טר"בי ו"ן המופיע בפאריס.

זוהי ספינה לקידוח-נפט-בים השוהה כרגע לצרכי תיקונים נמל דאקארה ה"אפריקאי לאחר שינוקה במסעה מקנדה לישראל. הספינה, שנחכרה על-ידי ישראל, תסיים את מסעה בחוף המזרחי — ה"ישראלי — של מפרץ סואץ שם היא מיו"דת לעסוק בקידוח נפט במימי המפרץ. ממשלת מצרים כבר הספיקה להזהיר, בשקט, את ממשלות ארצות-הברית, ברי"טניה וקנדה, כי ברגע שהספינה תיכנס למימי המפרץ היא תהפוך למטרה צבאית. אולם ישראל סירבה להיבהל למרות לחץ כביון זה מצד שלוש הממשלות הנזכרות. טענתה היא שבהתאם לחוק ה"בינלאומי, רשאית היא לבצע קידוחים אלו

מכל מקום היא עשויה להיראות בעיניו של נעים וחביריו, בייחוד בימים אלו של עיסוקת חבילה. אבל אולי תימצא לנעים נחמה בעובדה, שראשי ההסתדרות לפחות לא הפסידו את כספם. מאז השנה שעברה, זינק ערך הדירות מ"סד אלף ל"י — למאה אלף.

המלחמה

ישראל נגד ארה"ב

פצצת-זמן חדשה, שתגרום להסלמה ג"כרת במלחמה עם המצרים, עומדת להגיע